

KARTLÄGGNING AV SULFAT I LKAB:S PROCESSVATTENSYSTEM – KIRUNA

Examensarbete våren 2019

Ebba Videll

Handledare: Jan Rosenkranz (LTU) och Mattias Ylipää (LKAB)

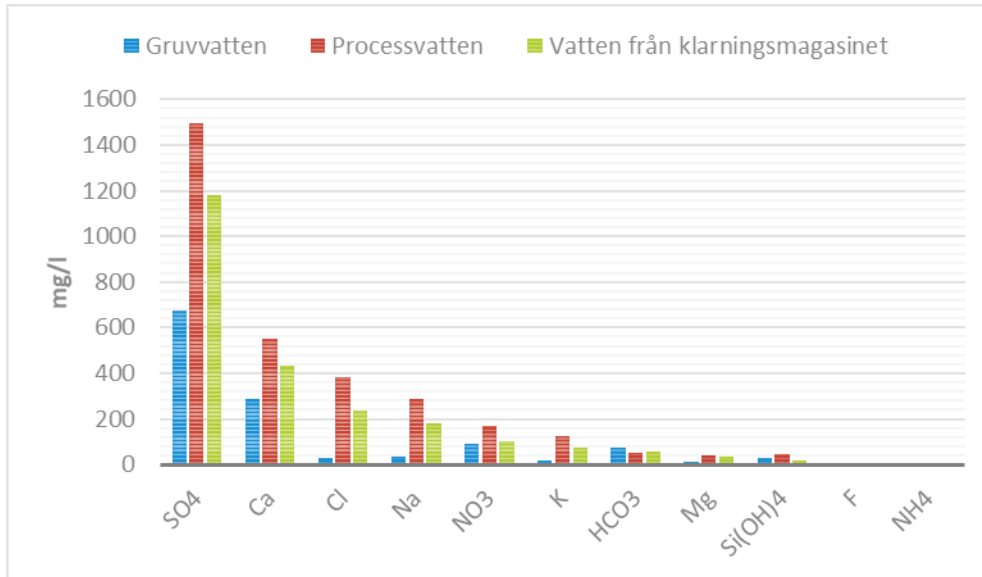
BAKGRUND

- Tidigare lakförsök med malm och destvatten har visat utlakning av stora mängder sulfat, främst från kirunamalmen.
- Sulfat i processvattnet är associerat till gångarterna anhydrit (CaSO_4) och gips ($\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$) i malmen.

Syfte: Undersöka sulfats beteende i LKAB:s processvatten i Kiruna.

SULFATVARIATIONER I KIRUNAS VATTENSYSTEM

- Kalcium och sulfat – dominerande species i vattensystemet
- Högsta halterna uppmätta anrikningsverk KA3, inre krets

Fokus ex-jobb: Processvatten KA3

Källa: 18-751, Lundkvist A., Björnfot M., Ylipää M. (2018) *Beskrivning av LKAB:s vattensystem i Kiruna – En genomgång av nuvarande och framtida vattenbalans och vattenkemi*

UTFÖRANDE

1. Litteraturstudie
2. Labbmalning (lakförsök)
3. Jämviktsberäkningar i HSC
4. Massbalans anrikningsverk KA3

LABBMALNING - LAKFÖRSÖK

Syfte: Simulera lakning av anhydrit/gips vid malning i anrikningsverket

UTFÖRANDE LABBMALNINGAR

Sample number	Temperature	pH	Operating time (Primary grinding)	Operating time (Secondary grinding)
1 (Ore 2018)	25	8	9	30
2	10	7	6	25
3	40	7	6	25
4	10	9	6	25
5	40	9	6	25
6	10	7	12	25
7	40	7	12	25
8	10	9	12	25
9	40	9	12	25
10	10	7	6	35
11	40	7	6	35
12	10	9	6	35
13	40	9	6	35
14	10	7	12	35
15	40	7	12	35
16	10	9	12	35
17	40	9	12	35
18	25	8	9	30
19	25	8	9	30
20	25	8	9	30
21 (50/50, Process water/de-ionized water)	25	8	9	30
22 (100 % de-ionized water)	25	8	9	30

ANALYSER

**Ingående rågods
och processvatten**

- Kemanalys
- Vattenanalys

**Processvatten efter
primärmalning**

Vattenanalys

**Processvatten efter
sekundärmalning**

Vattenanalys

Malt rågods

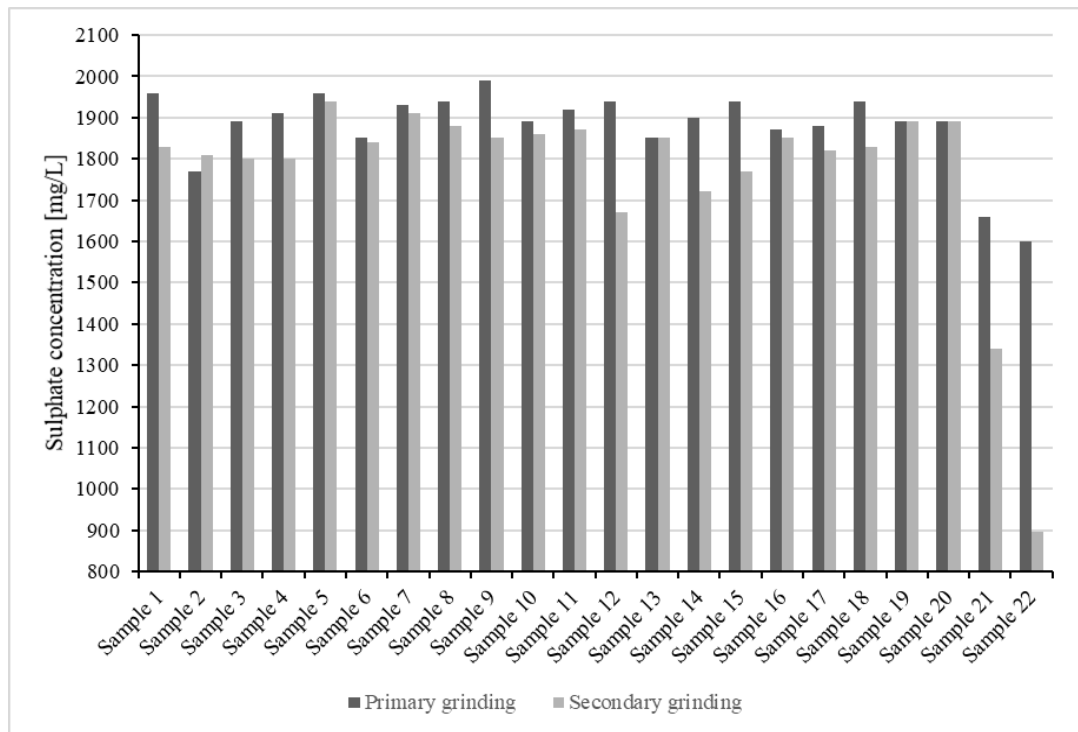

- Kemanalys
- Partikelstorleksanalys (Malvern)
- QEMSCAN
- Sekventiell lakning

**Utvärdering av
resultat**

RESULTAT LABBMALNINGAR – SULFATHALT

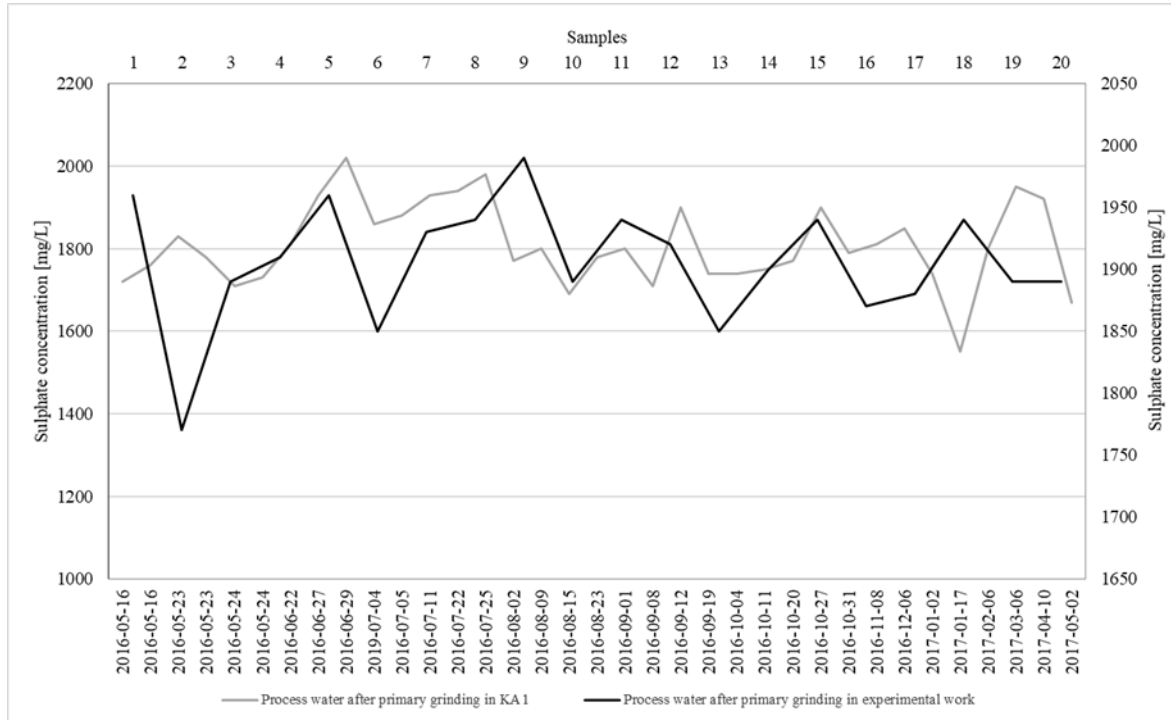

- Ett medelvärde på 1800 mg/L för prov malda med processvatten
- Ingående processvatten hade en sulfathalt på 1960 mg/L
- Mätosäkerhet på 15 %

Slutsats: Anhydrit/gips lakas inte ut vid malning med processvatten

JÄMFÖRELSE MED PRIMÄRMALNING KA1

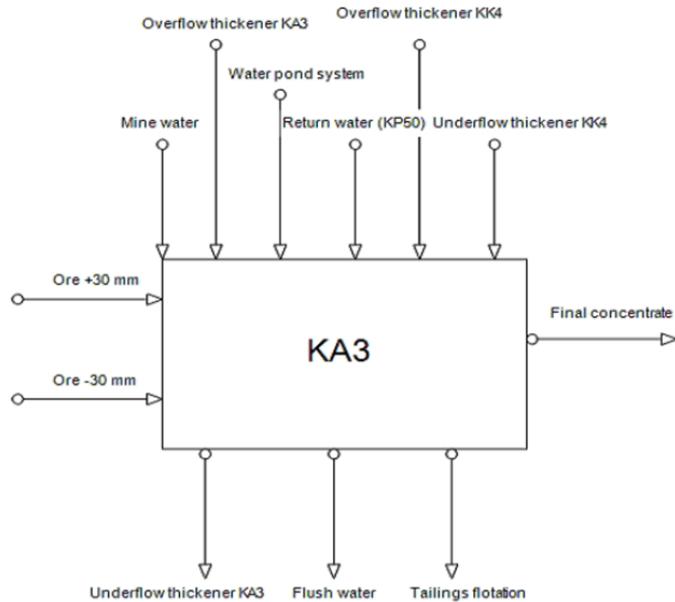
- Data från 2016 (primärmalning KA1)
- Liknande sulfatnivåer uppmättes under labbmalningarna (1800 mg/L)

MASSBALANS KA3

Hypotes: Anhydrit/gips lakas inte ut i det mättade processvattnet. Anhydrit/gips återfinns som partikulär fas i totalavfallet.

Syfte: Bekräfta observationer från labbmalningarna genom kartläggning av sulfats beteende i den verkliga processen

MASSBALANS KA3

Mass balance of concentrator plant

Mine water (KP57) (IN)	0.93	0.41
Overflow thickener KA3 (IN)	81.66	31.79
Ore feed (+30 mm and -30 mm) (IN)	15.76	67.09
Underflow thickener KK4, solids (IN)	0	0.04
Overflow thickener KK4, water (IN)	0.21	0.08
Underflow thickener KK4, water (IN)	0.11	0.04
Return water (KP50) (IN)	1.32	0.54
Final concentrate, water (OUT)	1.33	0.52
Underflow thickener KA3, water (OUT)	0.72	0.27
Flush water (OUT)	1.23	0.46
Tailings flotation, water (OUT)	0.04	0.02
Overflow thickener KA3 (OUT)	82.51	30.76
Final concentrate, solids (OUT)	0.48	1.57
Underflow thickener KA3, solids (OUT)	13.68	66.16
Tailings flotation, solids (OUT)	0	0.25

Sulphur distribution in KA3 %

Calcium distribution in KA3 %

SLUTSATSER

- Anhydrit/gips lakas inte ut i processvatten med sulfathalt nära mättnadsnivå (1800 mg/L)
- Processvattnets jonstyrka kontrollerar mättnadsnivån och därmed sulfatkoncentrationen
- Lakning av anhydrit/gips påverkas inte av maltider, pH eller temperatur vid anrikning med processvatten